МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ОХТИРСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
СУМСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора
з навчально-виховної роботи
_____ Олена ГАВРИШ
«29» 08 2025 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи правознавства

Освітньо-професійний ступінь	фаховий молодший бакалавр
Галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність	D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Освітньо-професійна програма	Фінанси, банківська справа та страхування
Форма навчання	денна
Загальна кількість годин / кредитів ECTS	60/2
Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
Форма семестрового контролю	залік
Мова викладання	українська
Інформація про викладача, контактна інформація	Надія КІМЛИК, спеціаліст вищої категорії
Розміщення курсу	https://dev1.ocsnau.net/course/view.php?id=164

Програму розглянуто і схвалено цикловою комісією загальноосвітніх дисциплін

Протокол № 1 від 29 серпня 2025 р.

Голова циклової комісії Наталія ЧИКАЛОВА

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета викладання дисципліни	- формувати у здобувачів освіти розуміння Конституції та чинного законодавства України, закономірностей побудови правової держави; - формувати високий рівень правової свідомості, правової культури, навичок правової поведінки; - здійснювати правовий аналіз конкретних суспільних відносин та самостійно класифікувати їх відповідно до конкретних галузей права; - володіти правовими поняттями і термінами та використовувати їх; - орієнтуватися в сучасному правовому полі; - складати документи правового характеру; - грамотно оцінювати юридичні факти, аналізувати сучасні суспільні проблеми і вироблення власних життєвих позицій
Завдання вивчення дисципліни	- ознайомити здобувачів освіти з основами держави і права та сформувати їхнє уявлення про державно-правові реалії України; - поглибити знання про соціальні норми, галузі права, правовідносини, правопорядок, правопорушення та юридичну відповідальність; - сформувати поняття про способи підтримання правопорядку, механізми захисту прав і свобод громадян; - виховувати переконаність у необхідності дотримання правових норм, непримиренності до протиправної поведінки; - виробити вміння аналізувати суспільно-політичні події, користуватися правовими актами, юридичною літературою; - формувати навички діяти згідно з нормами права у конкретних життєвих ситуаціях; - сформувати уміння використовувати набуті знання у практичному і професійному житті

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Компетентності, яких набувають студенти в процесі вивчення навчальної дисципліни:

Загальні компетентності	ЗК1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК1. Здатність використовувати теоретичний і методичний інструментарій, фінансової, економічної, математичної, статистичної, правової та інших наук для розв'язання складних завдань у сфері фінансів, банківської справи та страхування. СК2. Здатність здійснювати професійну діяльність згідно з вимогами законодавства.
Програмні результати навчання:	
Результати навчання	РН1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України. РН5. Дотримуватись вимог законодавства для забезпечення правомірності професійних рішень.

ПРЕРЕКВІЗИТИ

Передумова для вивчення дисципліни є набуття теоретичних знань та практичних навичок за такими дисциплінами: «Безпека життєдіяльності», «Економічна теорія».

Постреквізити

Після набуття теоретичних знань та практичних навичок з дисципліни переходити до вивчення наступних дисциплін: «Основи охорони праці», «Історія України», «Соціологія», «Основи філософських знань».

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви змістових модулів, тем	Всього годин	Аудиторні			Самостійна робота
			лекції	практичні	семінарські	
1	2	3	4	5	6	7
	Модуль 1					
1	Тема 1. Основи теорії держави і права	4	2	-	-	2
2	Тема 2. Основи теорії держави і права	2	-	-	2	-
3	Тема 3.Основи конституційного права.	6	2	-	-	4
4	Тема 4. Основи цивільного права.	2	2	-	-	-
5	Тема 5. Право власності. Цивільно-правові договори.	6	2	-	-	4
6	Тема 6. Основи цивільного права.	2	-	2	-	-
7	Тема 7. Основи сімейного права	4	2	-	-	2
8	Тема 8. Основні положення сімейного права	2	-	-	2	-
9	Тема9.Основи сімейного права України.	2	-	2	-	-
10	Тема 10. Основи фінансового права.	4	2	-	-	2
	Модуль 2					
11	Основи аграрного права.	4	2	-	-	2
12	Тема 12. Основи земельного та екологічного права	2	-	-	2	-2
13	Тема 13.Основи адміністративного права України.	4	2	-	-	2
14	Тема 14. Основи кримінального права.	4	2	-	-	2
15	Тема 15. Основи адміністративного та кримінального права	2	-	2	-	-
16	Тема 16. Основи трудового права.	4	2	-	-	2
17	Тема 17. Робочий час і час відпочинку. Трудова дисципліна.	4	2	-	-	2
18	Тема 18.Правове регулювання трудових відносин працівників	2	-	2	-	-
	РАЗОМ	**60**	**22**	**8**	**6**	**24**

ТЕМИ ТА ПЛАН ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва модуля, теми	Кількість годин
	Модуль № 1	
1	**Тема 1.Основи теорії держави і права.** 1. Право-особливий вид соціальних норм. 2. Норми права. Структура норми права. 3. Нормативно-правовий акт та його види. 4. Поняття та структура правовідносин. 5. Правопорушення та юридична відповідальність.	2
2	**Тема 2.Основи конституційного права**. 1. Поняття Конституції, її ознаки та класифікація. 2. Характеристика загальних засад конституційного ладу в Україні. 3. Громадянство в Україні.	2
3	**Тема 3. Основи цивільного права.** 1. Предмет цивільного права. 2. Цивільні правовідносини та цивільна правосуб'єктність. 3. Визначення особи безвісно відсутньою чи померлою. 4. Поняття та ознаки правочину. Недійсність правочину. 5. Представництво і довіреність.	2
4	**Тема 4. Право власності. Цивільно-правові договори.** 1. Поняття права власності. Підстави набуття та припинення права власності. 2. Форми і види власності в Україні. 3. Захист права власності. Позовна давність. 4. Цивільно-правові договори, їх види. 5. Цивільно-правова відповідальність та її види.	2
5	**Тема 5.Основи сімейного права.** 1. Загальна характеристика сімейного права. 2. Умови і порядок укладення шлюбу. 3. Недійсність шлюбу та його наслідки. 4. Умови припинення шлюбу. 5. Особисті немайнові та майнові права і обов'язки подружжя.	2
6	**Тема 6.Основи фінансового права.** 1. Предмет та джерела фінансового права. 2. Система оподаткування. 3. Поняття та види податків. 4. Відповідальність за порушення фінансового законодавства.	2

	Модуль 2	
7	**Тема 7. Основи аграрного права** 1. Поняття та зміст аграрних правовідносин. Суб'єкти аграрного права. 2. Правове становище: аграрних підприємств кооперативного типу; фермерського господарства; особистого селянського господарства; державних с/ г підприємств. 3. Відповідальність за порушення аграрного законодавства.	2
8	**Тема 8. Основи адміністративного права України.** 1.Поняття адміністративного права. Поняття та види публічної служби. 2. Адміністративне правопорушення та адміністративна відповідальність(поняття та склад та види адмінправопорушень, відповідальність та види стягнень).	2
9	**Тема 9. Основи кримінального права.** 1.Поняття кримінального права. 2. Злочин: поняття, ознаки, склад, види. 3. Кримінальна відповідальність. Кримінальне покарання та його види.	2
10	**Тема 10. Основи трудового права.** 1. Поняття та джерела трудового права. Колективний договір, його значення. 2. Трудовий договір, форми, строки. 3. Порядок прийняття на роботу. Переведення на іншу роботу. 4. Підстави припинення трудового договору. 5. Розірвання ТД з ініціативи власника, роботодавця.	2
11	**Тема 11. Робочий час і час відпочинку. Трудова дисципліна.** 1.Поняття і види робочого часу. 2.Матеріальна відповідальність: поняття, підстави, види. 3.Трудові спори та порядок їх розгляду.	2
	Разом	22

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва модуля, теми	Кількість годин
	Модуль №1	
1	**Тема 1. Основи теорії держави і права** 1. Поняття держави, її ознаки та історичні типи. 2. Форми держав. 3. Основні напрямки діяльності держави. 4. Поняття правової та соціальної держави. 5. Поняття нормативно-правового акту та його види. 6. Правопорушення, його види та юридична відповідальність.	2
2	**Тема 2.Основні положення сімейного права.** 1.Особливості сімейних правовідносин. Суб'єкти та об'єкти сімейних правовідносин. 2. Умови і порядок укладення шлюбу. 3. Припинення шлюбу. 4. Особисті майнові та немайнові обов'язки подружжя. 5. Взаємні права і обов'язки батьків і дітей.	2
	Модуль 2	
3	**Тема 3.Основи земельного та екологічного права.** 1. Предмет та джерела екологічного та земельного права. 2. Екологічні права і обов'язки громадян України. 3. Склад земель України. 4. Форми власності на землю. 5. Набуття та реалізація права на землю. 6. Вирішення земельних спорів. Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства.	2
	Разом	6

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва модуля, теми	Кількість годин
	Модуль №1	
1	Тема : Основи цивільного права.	2
2	Тема : Основи сімейного права.	2
	Модуль №2	
3	Тема :Основи адміністративного та кримінального права.	2
4	Тема: Правове регулювання трудових відносин працівників	2
	Разом	8

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Вид навчальної діяльності	Форма контролю	Кіль-кість годин
1	**Тема :Основи теорії держави і права.** - ознаки та історичні типи держав; - основні напрямки діяльності держави; - поняття правової та соціальної держави	Законспектувати [1]с.16-26 конспект лекцій,лекція №1	Перевірка конспекту,обговорення на семін. занятті №1, юридичний диктант	2
2	**Тема :Основи конституційного права.** - права, свободи та обов'язки людини і громадянина; - IV покоління прав людини	Опрацювати р.II Конституції України конспект лекцій,лекція №2	Тестовий контроль	4
3	**Тема: Право власності. Цивільно-правові договори.** - основи спадкового права; види спадкування	Законспектувати [1]с. 329-335	Перевірка конспекту Обговорення та вирішення юрид. кейсів на ПР №1	4
4	Тема:**Основи сімейного права** - взаємні права і обов'язки батьків і дітей	Законспектувати [1]с. 347-348	Перевірка конспекту, обговорення на семін. занятті №2	2

5	**Тема: Основи фінансового права.** -права і обов'язки платників податків	Законспектувати [2]с. 409-412	Перевірка конспекту, тестовий контроль, юридичний диктант	2
6	**Тема:Основи аграрного права.** -відповідальність за порушення аграрного законодавства	Законспектувати [2] с.289-292	Перевірка конспекту, модульний контроль	2
7	**Тема :Основи адміністративного права України.** -особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх	Опрацювати КУпАП, ст.ст.12,13	Обговорення та вирішення юрид. кейсів на ПР №3, тестовий контроль *3*	*2*
8	**Тема: Основи кримінального права.** -особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх	Законспектувати [1]с. 288-289, конспект лекцій, лекція №8	Обговорення та вирішення юрид. кейсів на ПР №3, тестовий контроль юридичний диктант	2
9	**Тема: Основи трудового права.** -вихідна допомога при припиненні трудового договору	Опрацювати КЗпП, ст.44	Обговорення та вирішення юрид. кейсів на ПР №4	2
10	**Тема: Робочий час і час відпочинку.** -трудова дисципліна,дисциплінарна відповідальність	Опрацювати КЗпП, гл.Х	Обговорення та вирішення юрид. кейсів на ПР №	2
	РАЗОМ			**24**

ВИДИ КОНТРОЛЮ ТА ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

- **Поточний** (комп'ютерне тематичне тестування, усне фронтальне опитування, виконання практичних завдань, оцінювання знань і практичних навичок на семінарських заняттях, юридичні диктанти)
- **Модульний** - (на основі результатів поточного оцінювання знань та вмінь здобувачів освіти та підсумкового модульного тестового контролю виставляється модульна оцінка як середнє арифметичне) . Модульна форма контролю згідно внутрішнього Положення про організацію освітнього процесу в коледжі є основною формою поточного контролю рівня знань. Оцінка виставляється після закінчення логічно завершеної частини лекційних, семінарських, практичних занять та самостійної роботи студентів.За робочою програмою з дисципліни передбачено 2 модулі.
- **Підсумковий диференційований залік (семестровий контроль)** - (виставляється семестрова оцінка як середнє арифметичне модульних оцінок).

Оцінювання знань студентів з дисципліни за національною чотирибальною шкалою (навчання на основі ПЗСО)

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно» («5»)	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється у повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Студент активно працює протягом усього курсу і показує при цьому глибоке оволодіння лекційним матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом.
«Добре» («4»)	Оцінюється завдання, що містить відповідні, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Студент виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, активно працює протягом усього курсу, питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У відповідях допущені несуттєві помилки, в усних відповідях – неточні, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення слухача до фактів.
«Задовільно» («3»)	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти, події, робити висновки, але на заняттях поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача. Дає не повні відповіді на заняттях.
«Незадовільно» («2»)	Оцінюється завдання, що не виконане, або містить відповідні на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Студент виявив неспроможність висвітлити питання чи питання висвітленні неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення. У відповідях та практичному завданні припущенні суттєві помилки.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії навчальних досягнень студентів з основ правознавства (навчання на основі БСО)
І. Початковий	**1**	Студент (ка) усно в загальних рисах відтворює один-два юридичні терміни окремої теми
	2	Студент (ка) на рівні «так–ні» усно відтворює кілька термінів, вибирає правильний варіант відповіді із двох запропонованих
	3	Студент (ка) одним простим реченням передає зміст частини теми, знаходить відповідь на закрите запитання у тексті підручника
ІІ. Середній	**4**	Студент (ка) відповідає на окреме питання за допомогою викладача, репродуктивно відтворює частину навчального матеріалу теми одним – двома простими реченнями, формулює визначення юридичного поняття
	5	Студент (ка) відтворює окрему частину основного змісту навчальної теми, відповідаючи на запитання викладача, визначає одну-дві окремі ознаки правових понять
	6	Студент (ка) у цілому відтворює частину навчального матеріалу теми, у цілому правильно використовує окремі юридичні терміни аналізує прості юридичні ситуації, розв'язує тестові завдання першого рівня; може користуватись за допомогою вчителя (зразок, пам'ятка) окремими положеннями нормативних актів
ІІІ. Достатній	**7**	Студент (ка) самостійно відтворює окрему частину теми, застосовуючи мінімальну юридичну термінологію, дати визначення понять, аналізує зміст правових документів за простим планом, розв'язує елементарні юридичні задачі за допомогою вчителя, знаходить окремі правові норми в тексті нормативних актів
	8	Студент (ка) в основному володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією; може зіставляти, узагальнювати, інформацію за допомогою учителя; складати прості таблиці, схеми, аналізувати положення нормативно-правового акту за допомогою викладача
	9	Студент (ка) оперує вивченим матеріалом на рівні теми, може самостійно його відтворювати, аналізувати положення нормативно-правових актів, підтверджувати одним – двома аргументами висловлене ним судження щодо правового явища; самостійно розв'язувати юридичні задачі середнього рівня складності
ІV. Високий	**10**	Студент (ка) вільно викладає правові питання, застосовуючи необхідну юридичну термінологію; вирішувати за допомогою вчителя тестові завдання вищого рівня; самостійно складати

		таблиці, структурно-логічні схеми з правових питань, аналізувати правові ситуації, дати відгук (рецензію) на відповідь іншого студента
	11	Студент (ка) володіє глибокими знаннями, може вільно висловлювати власні судження та аргументує їх, самостійно користується окремими джерелами права; може підготувати повідомлення з юридичної тематики; самостійно вирішує тестові завдання вищого рівня та певні правові ситуації, може використовувати інформацію з додаткової літератури (використання додаткової літератури не є обов'язковою вимогою)
	12	Студент (ка) ґрунтовно викладає правові питання, висловлює власну позицію і переконливо її аргументує; самостійно знаходить, оцінює та використовує джерела юридичної інформації, зокрема наочні, вміє узагальнити вивчений матеріал, використовує набуті знання і вміння в практичній урочній діяльності (участь в дискусіях, засіданнях «круглих столів» тощо); може самостійно вирішувати юридичні задачі, застосовуючи правові знання

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Формуючи лекції, семінарські та практичні завдання, викладач створює умови для найбільш ефективного засвоєння здобувачем освіти знань в межах освітнього компонента.

Відвідування занять здобувачами освіти згідно Положення про освітній процес в коледжі є обов'язковим.

Оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів освіти з навчальної дисципліни проводиться під час усного (фронтального) опитування на практичних, семінарських заняттях , через тестові завдання з окремих тем, під час розв'язування юридичних кейсів, юридичних диктантів, виконання самостійного опрацювання.

Практичні роботи проводяться з основних розділів дисципліни. Вони включають проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок студентів (усне опитування або юридичний диктант). Далі студенти самостійно вирішують юридичні ситуації (задачі) за варіантами. В кінці практичного заняття здають роботи на перевірку при очній формі проведення практичного заняття. Під час дистанційної форми виконані практичні роботи надсилаються для перевірки через платформу moodle. Не вчасно здані практичні роботи без поважних причин, оцінюються на 1 бал нижче.

Пропущені з будь яких причин практичні заняття або негативно оцінені роботи перездаються до наступного практичного заняття. Оцінки, отримані здобувачем освіти за практичну роботу враховуються при виставленні модуля.

Семінарські заняття – одна із форм організації навчання, де викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, студенти готують тези, реферати, презентації. Викладач оцінює їх виступи, їх активність у дискусії, уміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо. Оцінки за кожне семінарське заняття виставляється у журналі і враховується при виставленні відповідного модуля.

Контроль рівня знань здобувачів освіти з тем, що виносяться на самостійне опрацювання відбувається через перевірку конспекту самостійного вивчення, обговорення на семінарських і практичних заняттях, а також через модульний тестовий контроль на платформі moodle.

Якщо здобувачем освіти пропущено за семестр більше 50% теоретичних і практичних занять, у графі «Модуль» ставиться н/а (не атестовано).

Ліквідація заборгованості з дисципліни здійснюється згідно графіка ліквідації академічних заборгованостей у ВСП «Охтирський фаховий коледж СНАУ».

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

НАВЧАЛЬНА

[1] Правознавство. С.Б.Гавриш та ін. – К.: Генеза, 2010.
[2] Правознавство. С.І. Запара. – СНАУ 2009 р.
[3] Правознавство. О.Наровлянський – К.: Грамота 2009.
[4] Аграрне право України. В.С.Нагірний – К., 2009.
[5] Земельне право України. М.В.Шульга – К., 2009.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ
(із змінами і доповненнями)

[6] Конституція України
[7] Про громадянство: Закон України.
[8] Про державну службу. Закон України.
[9] Цивільний кодекс України.
[10] Сімейний кодекс України.
[11] Про власність. Закон України.
[12] Кодекс законів про працю України.
[13] Бюджетний кодекс України.
[14] Земельний кодекс України.
[15] Господарський кодекс України.
[16] Кодекс України про адміністративні правопорушення.
[17] Кримінальний кодекс України.
[18] Про особисте селянське господарство. Закон України.
[19] Про фермерське господарство. Закон України.
[20] Про кооперацію. Закон України.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1.http://zakon1.rada.gov.ua – Законодавство України
2.http://rada.gov.ua – офіційний веб-сайт Верховної Ради України
3.http://www.kmu. gov.ua – Урядовий портал (КМУ)
4.www.jurconsult.net.ua – Всеукраїнський юридичний портал
5.http://www.osvita.org.ua – Освітній портал